BIULETYN

ZWIĄZKU POLSKICH KAWALERÓW MALTAŃSKICH

SUWERENNEGO RYCERSKIEGO ZAKONU SZPITALNIKÓW ŚW. JANA JEROZOLIMSKIEGO, ZWANEGO RODYJSKIM I MALTAŃSKIM

I

POMOCY MALTAŃSKIEJ

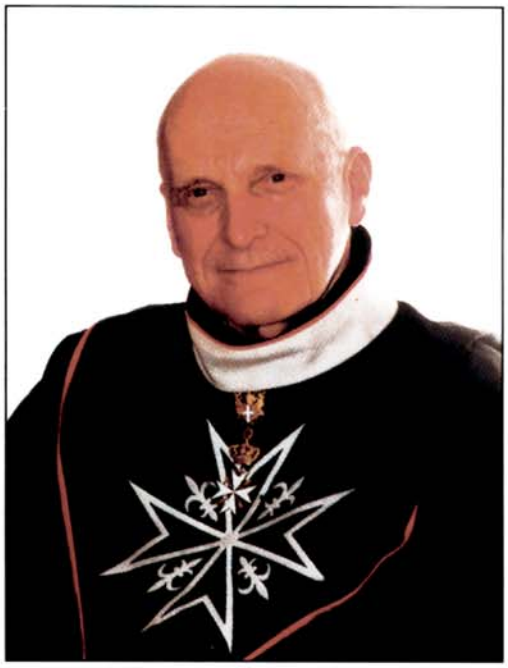

Na powitanie pierwszego Numeru „Biuletynu Związku Polskich Kawalerów Maltańskich Suwerennego Rycerskiego Zakonu Szpitalników Św. Jana Jerozolimskiego, zwanego Rodyjskim i Maltańskim i Pomocy Maltańskiej".

W przeddzień 3-go Powojennego Konwentu naszego Związku ukazuje się pierwszy numer „Biuletynu". Mam nadzieję, że nasz Biuletyn pozyska sobie zaufanie i zainteresowanie Czytelników i przybliży Im całość problematyki związanej z Zakonem i Jego prawie tysiącletnią obecnością w Polsce.

Cieszy mnie szczególnie, że na łamach Biuletynu znajdą się również informacje na temat działalności „Pomocy Maltańskiej", której tak wspaniała praca – nie powinna pozostawać w cieniu!

Serdecznie zapraszam wszystkich Członków ZPKM i „Pomocy Maltańskiej" do współpracy z Biuletynem.

Młodym Redaktorom – Szczęść Boże!

Prezydent ZPKM

METROPOLITA KRAKOWSKI

GAUDE MATER POLONIA

Niech na pierwszej stronie Biuletynu znajdzie się słowo modlitwy.

Proszę Miłosierdzie Boże, żeby było źródłem natchnienia, mądrości, miłości, umiejętności i wytrwania dla wszystkich, którzy stanowią Związek Polskich Kawalerów Maltańskich i Pomoc Maltańską.

Bądźmy apostołami Miłosierdzia Bożego!

+ Kanonik kard. Macharski
baliw h.d.

Kraków, w październiku RP 1999.

Frà Andrew Bertie

ZARZĄD ZWIĄZKU POLSKICH KAWALERÓW MALTAŃSKICH

SUWERENNEGO RYCERSKIEGO ZAKONU SZPITALNIKÓW ŚW. JANA JEROZOLIMSKIEGO
ZWANEGO RODYJSKIM I MALTAŃSKIM

J.E. Juliusz hr. Ostrowski
Prezydent

Witold Sulimirski
I Wiceprezydent

Andrzej Krzeczunowicz
II Wiceprezydent

J.E. Władysław hr. Tarnowski
Prezydent Honorowy

dr Krzysztof Moczurad
Szpitalnik

Maciej bar. Heydel
Skarbnik

Jacek hr. Broel Plater
Kanclerz

Jacek hr. Mycielski
Członek Zarządu

Jan Olizar
Członek Zarządu

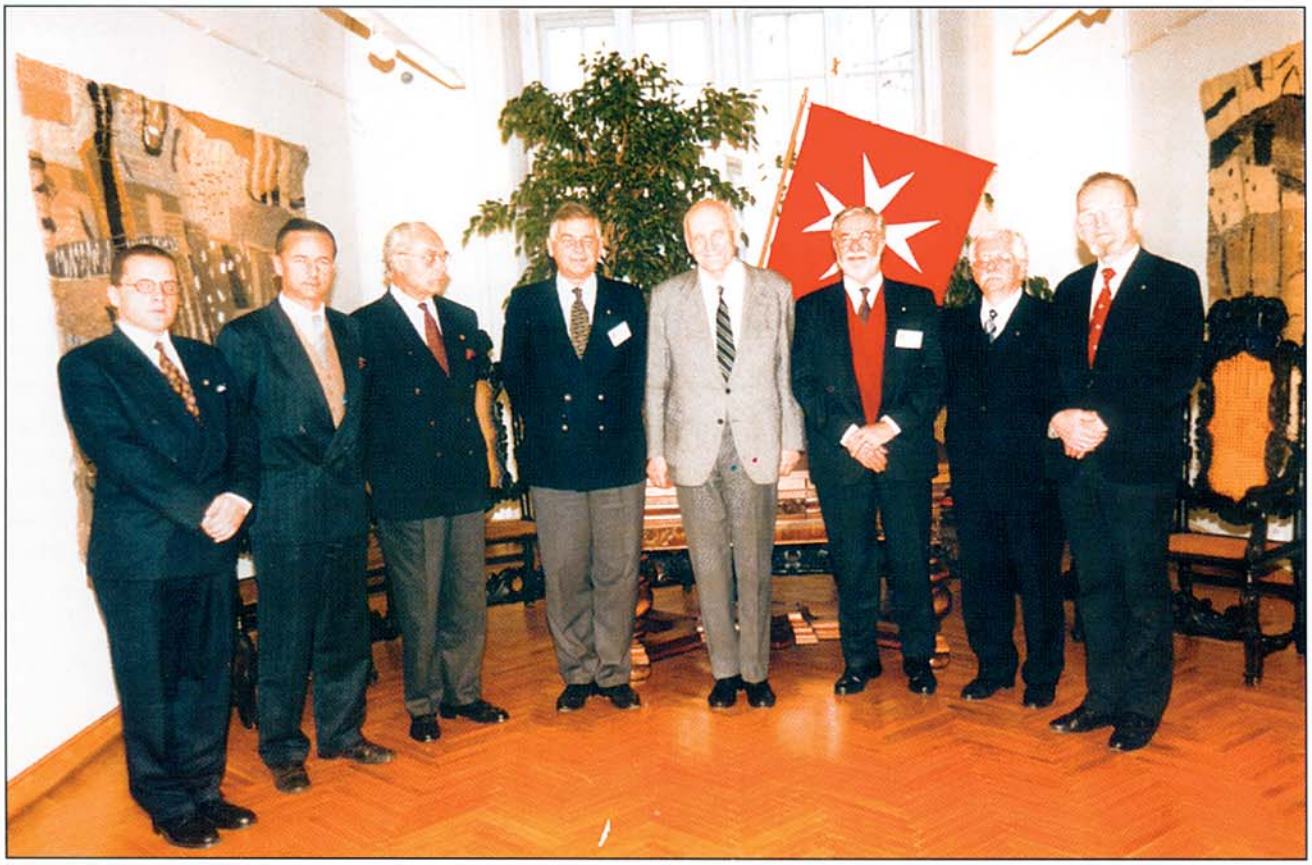

Zarząd ZPKM , stoją od lewej: Maciej Heydel, Jacek Mycielski, Władysław Tarnowski, Witold Sulimirski, Juliusz Ostrowski, Andrzej Krzeczunowicz, Krzysztof Moczurad, Jacek Broel Plater.

Jacek Broel Plater

Statut

Statut jest podstawowym dokumentem kształtującym obraz organizacji. Jest to jej wizytówka pozwalająca osobom postronnym zapoznać się z celami i charakterem organizacji. Statut ma jednak znacznie ważniejsze zadanie. On kształtuje życie tej organizacji. Jest uchwalany przez członków i jest wyrazem ich woli. Nie może być lakoniczny, ale rozwlekłość i zbytnia szczegółowość jest również niepożądana.

Związek Polskich Kawalerów Maltańskich został powołany do życia po uzyskaniu niepodległości przez Polskę w latach dwudziestych obecnego stulecia. Wtedy też powstał jego Statut, który został zatwierdzony Bullą Zakonu Maltańskiego w 1931 roku. Związek krótko działał na terenie kraju. Władze komunistyczne zdelegalizowały go w 1948 roku, a jego dzieła, jak np. szpital maltański, zlikwidowały. Mimo to bardzo dobrze zapisał się w świadomości polskiego społeczeństwa. Przetrwał na emigracji dzięki oparciu w Zakonie i niezłomnemu duchowi polskich Konfratrów przywiązujących wielką wagę do tradycji rycersko-szlacheckich tej organizacji. Związek przetrwał próbę czasu mimo ogromnego rozproszenia jego członków.

Odrodzenie się trzeciej Rzeczpospolitej stworzyło warunki powrotu Związku do Kraju, czego wyrazem był Konwent w 1992 r w Warszawie na Zamku Królewskim i uroczysta Msza św. w katedrze św. Jana w obecności 120 Konfratrów i Dam, a także akcja charytatywna rozwijana poprzez Fundację Św. Jana Jerozolimskiego – Pomoc Maltańska. Związek jednak nie w pełni wrócił, gdyż nie został zarejestrowany. Różne były tego przyczyny, ale podstawową był mocno przestarzały statut. Wszak od jego uchwalenia upłynęło 70 lat! Przez ten czas wiele się zmieniło w otaczającym nas świecie. Zmieniło się spojrzenie na sprawy społeczne, a także zmieniło się wiele w Zakonie, którego Konstytucja i Kodeks uległy modyfikacji. Również udział w życiu Zakonu organizacji w krajach, gdzie tradycje rycersko-szlacheckie nic nie mówią, nie został bez wpływu. Z potrzebą modyfikacji Statutu zgadzały się dwa kolejne Konwenty, ale dopiero Konwent 1997 roku wybrał Komisję Statutową, która dokonała opracowania nowej wersji Statutu. Czy zrobiła to dobrze okaże się na Konwencie w listopadzie 1999 roku. Wstępne nihil obstat od władz Zakonu zostało uzyskane. Statut przeszedł również próbę ognia w sądzie polskim w czasie rejestracji. Jednakże najważniejsza próba jaka stoi przed nim, to Konwent.

Na koniec pragnę złożyć hołd Konfratrowi Andrzejowi Rozmarynowiczowi, który pracował nad aktualizacją Statutu jako przewodniczący Komisji Statutowej, a także przez 5 lat poprzedzających powołanie Komisji. Z woli Opatrzności nie będzie już uczestniczył w Konwencie. Cześć jego pamięci.

Władysław Tarnowski

ZPKM w latach 1939-1992

Kilka lat przed wybuchem drugiej wojny światowej ZPKM przejął opiekę nad dawnymi szpitalami Związku Śląskiego w Rychtalu i Rybniku.

7 września 1939 r. Związek zorganizował szpital na 220 łóżek w gmachu Resursy Kupieckiej w Warszawie, przy ulicy Senatorskiej 30, którym dowodził Stanisław Lipkowski. Dwóch Konfratrów poległo bohaterską śmiercią pełniąc służbę w tym szpitalu. Po zajęciu Warszawy Niemcy pozwolili szpitalowi dalej działać, włączając go we własne struktury sanitarne. W czasie wojny szpital przyjął ok. 15 500 pacjentów, a ponadto stał się zapleczem sanitarnym AK.

Po wybuchu Powstania Warszawskiego kadry szpitala zorganizowały na Starym Mieście cztery szpitale polowe. Po rozwiązaniu AK szpital został przekazany Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi i działał w Częstochowie do roku 1949.

Po wojnie władze reżimowe rozwiązały ZPKM. Na skutek wojny jego członkowie rozproszyli się po całym świecie. W Kraju pozostała pewna ich grupa, nie mieli oni jednak żadnych możliwości działania. Członkowie ZPKM najliczniej reprezentowani byli w Wielkiej Brytanii. W r. 1948 odbył się w Londynie zjazd, który postanowił powołać władze Związku. Wybrany zarząd z Baliwem hr. Emerykiem Hutten-Czapskim na czele został zatwierdzony przez Wielkie Magisterium. Sam prezydent piastował swą funkcję przez 27 lat. „Początek nowej działalności był trudny. Rozproszenie Konfratrów, wielkie odległości, brak środków, zajęcia większości Konfratrów nie pozostawiały czasu na zajmowanie się sprawami Zakonu" napisał w liście pożegnalnym Baliw Hutten-Czapski. Trzeba zaznaczyć, że wielu Konfratrów działało w polskich organizacjach społecznych i dobroczynnych w różnych krajach na całym świecie.

Mimo tego rozproszenia Polacy odgrywali znaczną rolę we władzach Zakonu. Baliw Hutten-Czapski brał czynny udział w zjazdach zwoływanych przez Wielkie Magisterium oraz w pracach nad nowelizacją zbioru Praw Zakonu, zwanego Kodeksem Rohana, pełniąc funkcję wiceprezesa Komisji Redakcyjnej. Przez krótki czas w roku 1955 sprawował urząd Wielkiego Kanclerza. Ks. Olgierd Czartoryski został ministrem Zakonu w Brazylii, a hr. Jerzy Potocki w Peru. Trochę poźniej ks. Karol Radziwiłł został mianowany ambasadorem w Argentynie, a Henryk Sobański ministrem pełnomocnym.

Przy pomocy i dzięki życzliwości Wielkiego Magiste-

rium jesteśmy do dnia dzisiejszego właścicielami założonego w 1960 r. Hospicjum w Rzymie, służącego przeważnie studentom i naukowcom przyjezdnym z Kraju. Dzięki wielkiej ofiarności Konfr. Andrzeja hr. Ciechanowieckiego powstało w 1973 r. w Londynie Hospicjum przeznaczone na mieszkanie dla ludzi starszych, a potem też dla studentów. Rola Zarządu polegała też na utrzymywaniu łączności pomiędzy rozproszonymi członkami Związku i udzielaniu pomocy tym - w Kraju i za granicą - którzy jej potrzebowali.

Po ustąpieniu hr. Hutten-Czapskiego jego następcą przez 15 lat był Baliw hr. Władysław Poniński, który z wielkim oddaniem pełnił swe funkcje równocześnie z odpowiedzialną pracą zawodową. I on był wysoko ceniony w Wielkim Magisterium, które nadal obdarza nasz Związek przychylnością i zaufaniem.

Działalność dobroczynna ZPKM stopniowo się zwiększała, ale wielka akcja charytatywna zaczęła się dopiero w 1981 r. W niektórych krajach nasi Konfratrzy zorganizowali zbieranie funduszów i wysyłanie lekarstw do Polski. Gdzie indziej zwrócono się do bratnich Związków. Dzięki tej akcji potrzebujący w Kraju otrzymali setki ton lekarstw, sprzętu medycznego, odzieży i żywności.

11 kwietnia 1990 r. została założona Fundacja Świętego Jana Jerozolimskiego „Pomoc Maltańska", której pierwszym zadaniem była dystrybucja darów pochodzących z zagranicy.

W 1990 r. Prezydentem Związku został wybrany Jan hr. Badeni. Zwołał on na 17 października 1992 r. pierwszy Konwent Generalny w powojennej Polsce, który symbolizował oficjalny powrót Związku Polskich Kawalerów Maltańskich na łono Ojczyzny.

Rafał L. Górski

Komandoria poznańska

Kartki z dziejów Zakonu Maltańskiego, zwłaszcza jego dziejów w Polsce z pewnością pojawią się nieraz na naszych łamach. W niniejszym numerze chcielibyśmy przypomnieć Czytelnikom, w wielkim skrócie oczywiście, dzieje najtrwalszej placówki maltańskiej w Polsce – komandorii poznańskiej.

6 maja 1170 r. książę Mieszko Stary i biskup poznański Radwan ufundowali przy kościele pw. św. Michała szpital – hospicjum dla ubogich i wędrowców. Dodajmy, że znaczenie łacińskiego terminu *hospitale* najlepiej tłumaczy jego źródłosłów – *hospes* czyli gość. Był to więc raczej przytułek dla starców i osób zniedołężniałych, niż zakład leczniczy we współczesnym tego słowa rozumieniu. Siedemnaście lat później (w r. 1187) sprowadzono Rycerzy św. Jana, by opiekowali się szpitalem. Placówka ta podlegała wielkiemu przeorowi czeskiemu. Trudno dziś powiedzieć skąd przybyli pierwsi kawalerowie. Analiza językowa wystawianych przez nich dokumentów sugeruje, iż byli to Francuzi, z kolei ich imiona wskazują na niemieckie pochodzenie. Nie można też wykluczyć, iż pochodzili ze starszego konwentu w małopolskiej Zagości. W każdym razie od XV w. komandorami tej placówki są wyłącznie Polacy. Komandor był z urzędu kanonikiem kapitulnym poznańskim. Oczywiście, ponieważ nie miał święceń kapłańskich, w czynnościach liturgicznych zastępował go wikary. Było to jednak naonczas powszechną praktyką.

Niestety komandoria ta podzieliła los wielu pobożnych fundacji – stał się raczej źródłem dochodów osób zasłużonych dla władcy, niż dziełem, które miało na Chwałę Bożą służyć ubogim. Komandorami zostawali ludzie, którzy nie byli nawet kawalerami maltańskimi. Dodajmy jednak, że i opactwa benedyktyńskie znały nieszczęsną instytucję tzw. opatów komandytoryjnych, tzn. opatów, którzy nie byli zakonnikami i ich funkcja polegała głównie na pobieraniu dochodów. Praktyka taka w odniesieniu do komandorii poznańskiej była przedmiotem zatargów Zakonu z królami polskimi. Wreszcie w XVII w. znaleziono pewien kompromis – królowie mianowali komandorami zasłużonych kawalerów maltańskich, których kandydatury akceptowane były przez Wielkie Magisterium. Komandorem poznańskim był m.in. Bartłomiej Nowodworski, fundator słynnej szkoły w Krakowie (obecnie jego imienia).

Kres istnienia komandorii przyniosły zabory. Ostatni komandor Andrzej Marcin Miaskowski zmarł w roku 1832, wcześniej jednak władze pruskie skonfiskowały dobra komandorskie. W r. 1824 próbowały nawet rozebrać kościół św. Jana, ale szczęśliwie obronili go proboszcz i parafianie.

Na tym kończą się dzieje komandorii, ale nie przemijają bez śladu. Trwa ona w nazewnictwie - dzielnica Poznania, w której znajduje się kościół św. Jana nazywana jest Komandorią, Maltą, obok znajduje się Jezioro Maltańskie. Dalej już w czasach II Rzeczpospolitej proboszcz tego kościoła był kapelanem w Zakonie Maltańskim. Tak jest i nadal – obecny proboszcz ks. Kanonik dr Kazimierz Królak jest Kapelanem Konwentualnym ad honorem.

Już przed wojną ZPKM wyasygnował niebagatelne sumy na remont kościoła, opieka nad nim jest jednym ze statutowych celów Fundacji Św. Jana Jerozolimskiego „Pomoc Maltańska". Przede wszystkim jednak trzeba tu powiedzieć o przychodni onkologicznej, która ma siedzibę przy parafii. Zapewne w ciągu kilku lat istnienia tej placówki znalazło tam pomoc znacznie więcej *naszych Panów Chorych* niż w ciągu 600 lat istnienia komandorii.

Krzysztof Moczurad

Działalność charytatywna ZPKM i Pomocy Maltańskiej (listopad 1997 – listopad 1999)

W dniach 8 i 9 listopada 1997 r. odbył się w Krakowie drugi w powojennej historii Konwent Związku Polskich Kawalerów Maltańskich, podczas którego wyłonione zostały nowe władze Związku, zatwierdzone następnie przez Wielkie Magisterium uchwałą z dnia 4 grudnia 1997 r. Nowy Zarząd rozpoczął pracę w warunkach jakże odmiennych od poprzednich - oto jego większość, w tym Prezydent, Kanclerz, Szpitalnik, Skarbnik i jeden z jego członków mieszkają w Polsce. Na aktywność ZPKM i Pomocy Maltańskiej składa się działalność stricte charytatywna i działalność wyspecjalizowanych służb udzielających pomocy w pewnych szczególnych sytuacjach, najogólniej mówiąc zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego. Z kolei działalność charytatywną można podzielić na stałą i doraźną, związaną np. z klęskami żywiołowymi.

Pielgrzymka do Lourdes. ZPKM co roku organizuje pielgrzymkę do Lourdes, w której pod opieką wolontariuszy (zarówno członków ZPKM, jak i Pomocy Maltańskiej) znajduje się z reguły 10 osób niepełnosprawnych.

Międzynarodowe Obozy Młodzieżowe. Również co roku bierzemy udział w Międzynarodowych Obozach Młodzieżowych organizowanych przez związki narodowe Zakonu Maltańskiego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. W roku 1998 w obozie zorganizowanym w miejscowości Kasterlee w Belgii wzięło udział dziesięcioro dzieci i młodzieży pod opieką podobnej liczny wolontariuszy. Podobnie w roku 1999, kiedy to obóz ten został zorganizowany we Włoszech, w miejscowości Ligiano Sabiadoro.

Dom Dziennego Pobytu ss. Miłosierdzia Św. Wincentego á Paulo. W Krakowie od szeregu lat działa Dom Dziennego Pobytu prowadzony przez Siostry Miłosierdzia Św. Wincentego á Paulo dla dzieci specjalnej troski, potrzebujących ciepła rodzinnego. W r. 1997 dom ten obejmował opieką 120 dzieci w różnym wieku, a liczba podopiecznych ulegała zwiększeniu w każdym następnym roku. W chwili obecnej opieką objętych jest 136 dzieci. Dom funkcjonuje dzięki ogromnemu zaangażowaniu sióstr oraz stałej pomocy finansowej ZPKM. Związek udziela też bezpośredniej znaczącej pomocy rzeczowej zarówno dzieciom, jak i ich rodzinom, które nierzadko znajdują się w skrajnie trudnej sytuacji materialnej. W Domu dzieci pod opieką zakonnic przygotowują się do zajęć szkolnych, uczą się języków obcych, a przede wszystkim kształtowane są w wierze katolickiej. Latem organizowane są dwutygodniowe wyjazdy do miejscowości wypoczynkowych. Ponadto w latach 1997, 1998 i 1999 grupa dzieci pod opieką jednej z sióstr spędziła kilkanaście dni w Lourdes, w domu prowadzonym przez francuskie Siostry Miłosierdzia. W okresie Wielkanocy, Bożego Narodzenia, a także na początku i na końcu roku szkolnego organizowane są spotkania dzieci i ich rodziców z Konfratrami.

Pomoc powodzianom. Z końcem roku 1997 kontynuowano działalność związaną z udzielaniem pomocy ludziom dotkniętym klęską powodzi w Polsce. Należy szczególnie podkreślić szybką odpowiedź na ten kataklizm ze strony związków narodowych Zakonu Maltańskiego, z całej niemal Europy. Pomoc otrzymaliśmy od związków: francuskiego, niemieckiego, irlandzkiego, hiszpańskiego, szwajcarskiego, holenderskiego, belgijskiego, węgierskiego. Była to pomoc finansowa i rzeczowa. Ponadto otrzymano wpłaty od osób prywatnych, zarówno członków Zakonu Maltańskiego, jak i innych. Oddział krakowski Fundacji Św. Jana Jerozolimskiego koordynował również dystrybucję pomocy, jaka nadchodziła od niemieckiego Malteser Hilfsdienst.

Łącznie do końca grudnia 1997 roku w kilkudziesięciu transportach otrzymano blisko 600 ton pomocy rzeczowej. Warto również wspomnieć o dużym transporcie z darami rzeczowymi przeznaczonymi specjalnie dla dzieci, ofiarowanym przez firmę May Werke, rozdysponowanym w szpitalach i domach opieki. Pomogliśmy także w rozdysponowaniu otrzymanych w grudniu 1997 od Malta Belgium International darów dla szpitali i powodzian.

Dzięki uzyskanym środkom finansowym udało się odbudować zniszczoną przez powódź kotłownię w szpitalu w Szczyrzycu (ówczesne województwo nowosądeckie) – koszt nowej kotłowni wyniósł 64 000 zł. Udało się w ten sposób uniknąć zamknięcia szpitala tak potrzebnego mieszkańcom tego regionu. 7 grudnia 1997 podczas uroczystości przekazania nowej kotłowni dokonano odsłonięcia tablicy upamiętniającej dzieło, któremu wsparcia udzielił ZPKM. W roku 1998 odbudowę szpitala po powodzi ZPKM wsparł sumą 20 000 zł.

W tymże samym roku dzięki uzyskaniu za pośrednictwem Malteser Hilfsdienst znacznych kwot mogliśmy w znaczący sposób pomóc 250 rodzinom w Lądku Zdroju i okolicy, parafii św. Józefa w Opolu oraz w odbudowie przedszkola w Opolu i Ośrodka Opieki Społecznej w Lądku Zdroju.

Pomoc zagraniczna. W 1997 r. przed Świętami Bożego Narodzenia zorganizowany został transport z darami dla katolików mieszkających na Ukrainie. Za pieniądze uzyskane ze zbiórki przeprowadzonej wśród mieszkańców Krakowa i Myślenic podczas dwóch kolejnych sobót i

niedziel po Mszach św. zakupiono artykuły żywnościowe. Do transportu dołączono zebraną wcześniej odzież oraz artykuły żywnościowe. Podobne zbiórki przeprowadzono także w roku 1998, dzięki nim można było udzielić pomocy ludziom dotkniętym przez powódź na Ukrainie. Akcje te zamierzamy kontynuować w roku 2000. Udzieliliśmy także pomocy rzeczowej potrzebującym w Kazachstanie. W tym roku wspomogliśmy Polski Szpital w Albanii zorganizowany podczas wojny w Kosowie oraz przeprowadziliśmy wśród członków ZPKM zbiórkę pieniędzy na rzecz uchodźców z Kosowa.

Pomoc rzeczowa ubogim w Warszawie. W Warszawie w latach 1997-1999 ponad 2500 rodzin wielodzietnych otrzymało pomoc rzeczową w postaci ubrań, leków i żywności.

Przychodnia Onkologiczna w Poznaniu. W Poznaniu od ponad 6 lat działa Przychodnia Onkologiczna dla kobiet przy Parafii Św. Jana Jerozolimskiego za Murami, gdzie udziela się rocznie pomocy kilku tysiącom kobiet. W przychodni prowadzi się zarówno diagnostykę (mammografia, ultrasonografia), jak i leczenie, a także wykonuje się niektóre zabiegi chirurgiczne. Od początku działalności Przychodni zarejestrowano 31 000 chorych. Pracuje w niej ponad 60 wolontariuszy, lekarzy, pielęgniarek i innych osób.

„Dom Aniołów Stróżów". W Katowicach**,** w oddziale kierowanym przez konfr. Marcina Świerada, wolontariusze Pomocy Maltańskiej pracują w Katolickim Ośrodku Rehabilitacyjno–Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów". W domu tym znajduje pomoc młodzież uzależniona od leków i narkotyków. Otwarty jest on przez wszystkie dni tygodnia. Ponadto prowadzone są kursy pierwszej pomocy dla całej kadry Ośrodka.

Od r. 1998 członkowie Oddziału Katowickiego rozpoczęli regularne dyżury wolontariackie w świetlicy środowiskowej, do której uczęszczają dzieci pochodzące z rodzin biednych, patologicznych.

Oddział prowadzi też, wspólnie z Duszpasterstwem Młodych, Punkt Pomocy Kryzysowej dla osób biednych, bezdomnych i uzależnionych.

Maltańska Służba Medyczna. Należy również wspomnieć o rozwijającej się działalności Maltańskiej Służby Medycznej (szczegóły dotyczące działalności MSM w Małopolsce w artykule Róży i Henryka Kubiaków, str. 8). Sekcje Medyczne działają w 19 zespołach skupionych w różnych miastach w Polsce. W 1998 r. powstały 4 nowe zespoły (w zachodniej Polsce w Nowej Rudzie oraz na północy Kraju w Koszalinie, Słupsku i Pile), które dołączyły do już działających w Krakowie, Katowicach, Warszawie, Bielsku Białej, Bochni, Chrzanowie, Częstochowie, Krośnie, Mszanie Dolnej, Myślenicach, Skawinie, Tarnowie, Wieliczce oraz Białymstoku i Olsztynku.

Praca z młodzieżą. W 1998 r. zorganizowany został doroczny obóz wypoczynkowo–szkoleniowy dla dzieci i młodzieży z Wieliczki, z rodzin znajdujących się w trudnych warunkach materialnych. Obóz mieścił się w stanicy harcerskiej „Bene" w Gorcach, a wzięło w nim udział 21 dzieci i młodzieży pod opieką instruktorów Pomocy Maltańskiej. Podobnie w roku bieżącym zorganizowano już siódmy z kolei obóz w Ludźmierzu k. Nowego Targu, w którym uczestniczyło 17 dzieci.

Bal Maltański. We wrześniu 1998 r. w Krakowie miał miejsce Maltański Bal Charytatywny, z którego dochód został przeznaczony na znajdujący się w adaptacji Dom Terapii Zajęciowej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Jubileusz 900-lecia Zakonu Św. Jana Jerozolimskiego. Od grudnia 1998 r. trwają uroczystości Jubileuszu 900-lecia istnienia Zakonu Św. Jana Jerozolimskiego. W dniach 4-8 grudnia tegoż roku na Malcie grupa 7 Kawalerów i Dam (w tym Prezydent, Prezydent Honorowy i Szpitalnik ZPKM) wraz z towarzyszącymi osobami wzięła udział w uroczystościach, które dostarczyły niezapomnianych przeżyć. Podczas pobytu na Malcie przedstawiciel Polski został wybrany w skład Wielkiej Kapituły Zakonu.

Kontynuacją uroczystości jubileuszowych Zakonu była pielgrzymka na Rodos w 1999 r., w której również wzięło udział 7 członków ZPKM z Prezydentem na czele. Dzięki pielgrzymkom na Maltę i Rodos mieliśmy okazję zapoznać się z ogromnym dziedzictwem Zakonu i bliżej poznać rolę jaką odgrywał przez wiele stuleci.

Nadanie imienia Kawalerów Maltańskich szkole w Zaborze. W miejscowości Zabór koło Zielonej Góry Szkoła Specjalna przy Sanatorium dla dzieci z zaburzeniami psychoemocjonalnymi przybrała imię Kawalerów Maltańskich. W uroczystościach związanych z nadaniem szkole imienia wzięli udział m.in. Prezydent, Kanclerz i Szpitalnik ZPKM.

Na koniec należy wspomnieć, że w tym roku ZPKM w Krakowie otrzymał w darze dwie nieruchomości. Od gminy miasta Krakowa w najatrakcyjniejszej dzielnicy uzyskaliśmy dużą działkę, na której w przyszłości zamierzamy zbudować ośrodek wczesnej diagnostyki i terapii dla dzieci z zaburzeniami centralnego ośrodka nerwowego oraz przedszkole dla dzieci niepełnosprawnych. Ponadto otrzymaliśmy w użytkowanie dwupiętrowy dom z przeznaczeniem na wielospecjalistyczną przychodnię maltańską, który w chwili obecnej znajduje się w końcowym stadium procesu adaptacji do spełniania wszystkich wymogów placówki medycznej. Wszystkie koszty związane z remontem poniósł ofiarodawca.

Róża i Henryk Kubiakowie

Z działalności Maltańskiej Służby Medycznej w Małopolsce

Maltańska Służba Medyczna (MSM), zwana „Maltańska Pomoc Bliźnim", „Sekcja Medyczna Pomocy Maltańskiej", „Pomoc Maltańska", była na przełomie lat 80-tych i 90-tych - w przełomowym momencie historii Polski - czymś nowym, nieznanym. Natomiast krzyż maltański był często widywany na ulicach Krakowa, zwłaszcza w okolicy Kurii Metropolitalnej, dokąd od końca roku 1981 (stan wojenny) przyjeżdżały samochody maltańskie z Kolonii z jakże potrzebnymi wówczas darami leków, żywności, odzieży (tych transportów było wówczas 250). I wtedy zetknęliśmy się po raz pierwszy z działalnością służby maltańskiej (Malteser Hilfsdienst). Zaistniała sytuacja i pilne potrzeby nakazały nam (Róża i Henryk Kubiakowie) włączyć się natychmiast, tu w Krakowie, w służbę bliźnim w imię nieznanego nam jeszcze hasła „Malty": „Tuitio fidei et obsequium pauperum".

Maltańska Służba Medyczna powstała w Krakowie w 1990 roku z aprobaty i pod życzliwą opieką J.Em. ks. Kardynała Franciszka Macharskiego. Początkowo działalność nielicznej grupy (20 osób) rozwijała się niezależnie od działań Związku Polskich Kawalerów Maltańskich, który w roku 1991 przejął patronat nad aktywną służbą maltańską utworzoną i kierowaną przez Różę i Henryka Kubiaków. W tym samym roku (1991) została zarejestrowana Fundacja Św. Jana Jerozolimskiego, która umożliwiła prawnie działalność służb maltańskich w Polsce. Kierownikiem oddziału krakowskiego Fundacji został Konfr. Jacek Broel Plater . Od września 1996 r. funkcję tę pełni obecny Szpitalnik ZPKM Konfr. dr med. Krzysztof Moczurad.

Kiedy w sierpniu 1990 roku do niemieckich karetek maltańskich, przybyłych na życzenie ks. Kard. Macharskiego, w celu zabezpieczenia uczestników pieszej pielgrzymki z Krakowa do Częstochowy zbliżali się, zrazu nieśmiało, nasi lekarze, pielęgniarki i inni zainteresowani, nie wiedzieli jeszcze, że rok później, już jako członkowie służby maltańskiej, przejdą „chrzest bojowy". Stało się to w Częstochowie, z okazji VI Dnia Młodzieży w obecności Ojca Świętego Jana Pawła II. Służby maltańskie, w liczbie 230 osób z 6 krajów, zabezpieczały medycznie pielgrzymów przybyłych na spotkanie z Ojcem Świętym. W tej liczbie było 48 Polaków – lekarzy, pielęgniarek, tłumaczy itp. Dwadzieścia osób było wcześniej w lutym 1991 roku na dwutygodniowym przeszkoleniu w Kolonii. Uczestniczyli tam w kursie udzielania pierwszej pomocy i następnie w kursie instruktorskim. Wrócili więc (po dwóch tygodniach) do Polski jako pierwsi instruktorzy maltańscy. Wśród nich było 6 osób z Bielska Białej (z ks. Józefem Walusiakiem), 6 osób z Nowego Targu i 8 osób z Krakowa, do dziś aktywnych członków drużyn maltańskich: Piotr Brodzicki (obecnie lekarz), Lidia Knapik (pielęgniarka), dr Róża Kubiak (organizatorka szkolenia maltańskiego), Ryszard Rudziński (lekarz) i Magdalena Stojakowska (obecnie lekarz). Szkolenie w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej jest jednym z głównych zadań Maltańskiej Służby Medycznej. Kursy te są prowadzone wyłącznie przez instruktorów maltańskich i oparte o jednolity program (podręcznik instruktora). Dotąd zostało przeszkolonych łącznie 1981 osób. W roku 1999 odbyło się 30 kursów: w Krakowie, Andrychowie, Bochni, Chrzanowie, Libiążu, Mszanie Dolnej, Myślenicach, Pcimiu, Strumianach i Tarnowie. W poprzednich latach instruktorzy z Krakowa prowadzili kursy także w: Bielsku Białej, Częstochowie, Katowicach, Krośnie, Nowej Rudzie, Nowym Targu, Skawinie i Wieliczce.

Ze względu na bardzo liczne zgłoszenia na kursy pierwszej pomocy potrzebnych jest wielu instruktorów, bowiem wszyscy oni pracują zawodowo lub studiują, a kursy mogą prowadzić jedynie w czasie wolnym od swoich życiowych obowiązków. Na dotychczas przeprowadzonych 4 kursach instruktorskich zostało wyszkolonych 87 instruktorów maltańskich. Z tej liczby pozostało 46 osób aktywnie włączających się w plany szkolenia MSM. Wielu spośród instruktorów maltańskich doskonali swoją wiedzę w szkole ratownictwa medycznego przy Krakowskim Pogotowiu Ratunkowym. Kilku z nich zdobyło tam swój obecnie wykonywany zawód. Jest to możliwe dzięki dobrym wzajemnym stosunkom kierownictwa Pogotowia z kierownictwem Maltańskiej Służby Medycznej, jak też wysokiej wartości naszych wolontariuszy.

Współpraca MSM z Krakowskim Pogotowiem Ratunkowym została ugruntowana przede wszystkim w czasie pielgrzymek Ojca Świętego do ojczyzny w latach 1997 oraz 1999. O wielkim wkładzie MSM w zabezpieczeniu pielgrzymów świadczy fakt, że np. w 1999 r. na krakowskich Błoniach pracowało 408 naszych ratowników, a na ogólną liczbę 25 karetek, aż 10 było maltańskich. W tego rodzaju wielkich akcjach możemy zawsze liczyć na naszych niezawodnych i wypróbowanych przyjaciół z niemieckiego Malteser Hilfsdienst. Wspierają nas swoimi karetkami i doświadczeniem, od roku 1990 regularnie przy zabezpieczaniu pielgrzymów w sierpniowych pielgrzymkach pieszych do Częstochowy – z Krakowa, Chrzanowa, Myślenic, Skawiny. Na XIX Pielgrzymce Krakowskiej (1999) opatrzono blisko 5 tysięcy osób. Jedyna karetka „krakowska" – dar MHD z Kolonii w r. 1993 – służy dotąd wszystkim 13 zespołom maltańskim w południowej Polsce związanym z Krakowem. W oparciu o karetkę nasze zespoły – lekarze, pielęgniarki i ratownicy – zabezpieczają z zapałem i poświęceniem nie tylko uroczystości kościelne (przewożą chorych też w nagłej potrzebie poza zorganizowanymi akcjami), ale i zawody sportowe, koncerty, kongresy. Jedną z tych imprez był XVIII Międzynarodowy Kongres Rodziny w kwietniu 1994 r. w Warszawie. Charytatywny Bal Maltański w Krakowie w 1998 r. obsługiwało 108 ratowników maltańskich i karetka z załogą.

Pomimo wrażenia, że Maltańska Służba Medyczna zajmuje się tylko organizowaniem akcji zabezpieczenia medycznego wielkich zgromadzeń ludzi i szkoleniem w zakresie udzielania pierwszej pomocy, członkowie MSM wykazują różne inicjatywy, służąc pomocą tam, gdzie pomoc jest potrzebna. Do takich „cichych", bez rozgłosu, wydawałoby się niezauważalnych działań należy m.in. codzienna, systematyczna i pełna poświęceń pomoc ludziom bezdomnym, w tzw. przytulisku, dzieciom pozbawionym opieki rodziców, osobom starszym, schorowanym, samotnym w tzw. domach spokojnej jesieni i mieszkaniach prywatnych, np. w parafii przy Bazylice Mariackiej w Krakowie.

Znacznie głośniejszy i bardziej spektakularny jest zapewne udział naszych zespołów w międzynarodowych spotkaniach czy zawodach maltańskich w zakresie pierwszej pomocy. Spośród kontaktów międzynarodowych należy podkreślić bardzo owocną dla nas współpracę i pomoc ze strony Irlandczyków – Order of Malta Ambulance Corps – począwszy od 1991 r. w Częstochowie, poprzez lata 1993 w Krakowie i 1995 w Katowicach, a szczególnie w 1994 w Irlandii. W latach 1993 i 1995 przebywali instruktorzy irlandzcy w Polsce, a w r. 1994 było 19 osób z Polski (z zespołów maltańskich związanych z Krakowem i jedna osoba z Katowic) w Irlandii w ramach europejskiego projektu „Tempus", koordynowanego przez comdr. Rositę McHugh i dr Różę Kubiak. Było to przede wszystkim intensywne szkolenie maltańskie wyższego stopnia, przygotowanie do przeprowadzania zawodów maltańskich oraz zapoznanie nas z pracą nad młodzieżą maltańską, a zwłaszcza kadetami (12-16 lat).

Wszystko, co zostało wyżej powiedziane dotyczy w zasadzie i przede wszystkim drugiego członu hasła Zakonu Maltańskiego „... et obsequium pauperum" – pomoc ubogim (dziś powiedzielibyśmy raczej: potrzebującym). Cała ta praca społeczna z kilkoma już setkami, w przeważającej mierze ludzi młodych, nie związanych z medycyną, byłaby niezmiernie utrudniona, czy wręcz niemożliwa, bez udziału naszych lekarzy-społeczników, będących z nami od początku naszej działalności. To oni są współzałożycielami Maltańskiej Służby Medycznej w Krakowie: Bogumiła Giza, Ryszard Rudziński, Róża Karłowska, Dariusz Giza, Magdalena Stojakowska, Piotr Brodzicki (kierownik zespołu Chrzanowskiego). Troje ostatnich przystało do MSM jeszcze jako studenci medycyny i ... pozostali jej wierni do dziś jako lekarze. Nieco później dołączyli w Krakowie m.in. dr med. Julian Dutka, dr Józef Wilk, dr med. Edward Rzepiela oraz lekarze kierujący zespołami pozakrakowskimi: dr med. Zbigniew Martyka (Tarnów) i lek. med. Bogdan Kaczor.

A pierwsza część maltańskiego zawołania „Tuitio fidei...„ - obrona wiary, gdzie ona w przytocznym wyżej wycinku działalności? Odnajdujemy ją w nas samych, w comiesięcznych maltańskich Mszach św. w homiliach głoszonych przez naszych księży: ks. prałata Jana Dziaska, proboszcza i gospodarza parafii św. Jadwigi Królowej w Krakowie (tamże jest nasza siedziba), ks. Adama Ogiegłę (kapelana zespołu chrznowskiego), ks. Józefa Walusiaka – członka służby maltańskiej od r. 1990, kapelana zespołu maltańskiego z Bielska-Białej i kierownika Katolickiego Ośrodka Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży Uzależnionej (dziećmi uzależnionymi zajmują się od wielu lat wolontariusze z Katowic). Niezwykle gorliwie wspierają nas w ostatnim czasie nasi dwaj księża (po naszych kursach) – ks. Józef Pasek (Strumiany) i ks. Arkadiusz Stanowski (Nowa Huta), znajdujący wielkie uznanie i posłuch wśród naszych członków – niemal swoich rówieśników. I w końcu nade wszystko „obrona wiary" uczy nas sam ks. Kardynał Macharski, który widząc maltańczyków, nigdy nie przejdzie obok nich, lecz zawsze podejdzie, powita i obdarzy dobrym słowem dodając sił i zapału do dalszej radosnej pracy w szeregach służby maltańskiej.

Kalendarium

8-9.11.1997

Konwent Związku Polskich Kawalerów Maltańskich. Wybór nowych władz Związku.

Msza św. na Wawelu w czasie Konwentu (Kraków 1997).

4.12.1997

Zatwierdzenie przez Wielkie Magisterium nowowybranego Zarządu Związku Polskich Kawalerów Maltańskich.

7.12.1997

Odsłonięcie tablicy pamiątkowej upamiętniającej wkład ZPKM w odbudowę szpitala w Szczyrzycu po klęsce powodzi.

Europejska Konferencja Szpitalników w Porto (Portugalia).

20-22.03.1998

VI Europejska Konferencja Szpitalników Zakonu Maltańskiego w Porto (Portugalia).

Międzynarodowy Obóz Młodzieżowy w Kasterlee (Belgia).

30.04-5.051998

Pielgrzymka do Lourdes wraz z niepełnosprawnymi.

6.06.1998

Nadanie imienia Kawalerów Maltańskich Szkole Specjalnej w Zaborze. Odsłonięcie tablicy pamiątkowej.

Tablica w szkole specjalnej im. Kawalerów Maltańskich w Zaborze.

26.07.1998

XV Międzynarodowy Letni Obóz Zakonu Maltańskiego dla Młodzieży Niepełnosprawnej w Kasterlee (Belgia).

Kalendarium

Charytatywny Bal Maltański (Kraków 1998).

25-27.09.1998

Weekend Międzynarodowy i Wielki Charytatywny Bal Maltańskiw Krakowie. Dochód przeznaczony na Dom Terapii Zajęciowej w Puszczykowie k. Poznania.

Uroczystości jubileuszowe Zakonu w La Valetta (Malta 1998).

4-9.12.1998

Uroczystości jubileuszowe 900-lecia Zakonu Św. Jana Jerozolimskiego na Malcie.

11-13.03.1999

VII Europejska Konferencja Szpitalników w Paryżu.

21.05.1999

Rejestracja Związku Polskich Kawalerów Maltańskich Suwerennego Rycerskiego Zakonu Szpitalników Św. Jana Jerozolimskiego, zwanego Rodyjskim i Maltańskim.

Pielgrzymka do Lourdes.

24-31.07.1999

XVI Międzynarodowy Letni Obóz Zakonu Maltańskiego dla Młodzieży Niepełnosprawnej w Lugnano Sabbiadoro we Włoszech.

30.04.-5.05.1999

Pielgrzymka ZPKM z niepełnosprawnymi do Lourdes.

Uroczystości jubileuszowe Zakonu (Rodos 1999).

9-10.10.1999

Uroczystości 900-lecia Zakonu Św. Jana Jerozolimskiego na Rodos.

13.11.1999

Konwent ZPKM.

POMOC MALTAŃSKA

WSPÓŁPRACUJCIE Z NAMI
DLA DOBRA POTRZEBUJĄCYCH!

Biuletyn Związku Polskich Kawalerów Maltańskich Suwerennego Rycerskiego Zakonu Szpitalników Św. Jana Jerozolimskiego zwanego Rodyjskim i Maltańskim i Pomocy Maltańskiej; REDAKCJA: Rafał L. Górski, ADRES REDAKCJI: Polska, 31-149 Kraków, ul. Krzywa 12/9a, tel./fax (+48 12) 422 48 47, e-mail: njgorski@cyf-kr.edu.pl; SKŁAD I ŁAMANIE SGiR „RASTEREK" Marta Bukowczan, Bolechowice, ul. Winnica 38.